

2025-04-24
KN2023/03584
KN2025/00969

Klimat- och näringslivsdepartementet

Strålsäkerhetsmyndigheten
171 16 Stockholm

Affärsverket svenska kraftnät
172 24 Sundbyberg

Uppdrag till Strålsäkerhetsmyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät att utreda förutsättningarna för drift av kärnkraftverk under höjd beredskap

Regeringens beslut

Regeringen ger Strålsäkerhetsmyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) i uppdrag att utreda förutsättningarna för drift av kärnkraftverk under höjd beredskap. Statens energimyndighet (Energimyndigheten) och Energimarknadsinspektionen ska bistå i uppdraget.

Närmare om uppdraget

I uppdraget definieras höjd beredskap i enlighet med 1 och 3 §§ lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap.

Det ska tydligt framgå av förslagen som lämnas enligt detta uppdrag under vilka omständigheter som författningsändringarna eller besluten kan tillämpas. Med omständigheter avses krig, krigsfara och sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara. Även andra omständigheter som totalförsvarets behov av el kan behöva beaktas.

Myndigheterna ska beakta EU:s rättsakter och Sveriges åtaganden i övrigt enligt internationell rätt.

Strålsäkerhetsmyndigheten

Strålsäkerhetsmyndigheten ska utreda vilka undantag från och ändringar av befintliga lagar, förordningar och föreskrifter som kan behöva göras under höjd beredskap för att möjliggöra drift av kärnkraftverk. Om

Strålsäkerhetsmyndigheten inom sitt ansvarsområde identifierar hinder för drift av kärnkraftverk under höjd beredskap ska myndigheten

- föreslå nödvändiga författningsändringar i lagar och förordningar som möjliggör elproduktion, och
- identifiera vilka beslut som kan behöva fattas, vilket underlag som behövs och effekterna av eventuella beslut.

Strålsäkerhetsmyndigheten ska samråda med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) om författningsförslagen berör lagen (2003:778) om skydd mot olyckor med tillhörande förordning.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät ska utreda vilka förutsättningar i elsystemet som kan påverka möjligheterna till drift av kärnkraftverk under höjd beredskap och hur avsaknad av drift av kärnkraft under höjd beredskap påverkar elsystemet. Svenska kraftnät ska delge Strålsäkerhetsmyndigheten resultat som ett ingångsvärde i deras del av uppdraget. Mot bakgrund av att kärnkraften omfattas av särskilda regelverk ska Svenska kraftnät även analysera möjligheterna att beordra drift av kärnkraft med stöd av nuvarande 4 § förordningen (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät.

Strålsäkerhetsmyndigheten och Svenska kraftnät

Strålsäkerhetsmyndigheten och Svenska kraftnät ska föreslå hur beslut som möjliggör drift av kärnkraftverk under höjd beredskap ska fattas och vem som ska fatta dem. Vidare ska myndigheterna lämna nödvändiga författningsförslag.

Vid utförandet av uppdraget ska Strålsäkerhetsmyndigheten och Svenska kraftnät föra dialog med Försvarmakten och MSB samt andra berörda myndigheter och relevanta aktörer. MSB ska bistå i uppdraget med kunskap och information som relaterar till myndighetens ansvarsområden.

Andra myndigheter

Energimyndigheten ska bistå i uppdraget med tillgänglig information om samhällets behov av elförsörjning under höjd beredskap och information om annan relevant energiförsörjning, särskilt drivmedelsförsörjning till reservkraft för kärnkraftverk.

Energimarknadsinspektionen ska bistå i uppdraget med kunskap om elmarknaden och dess funktionalitet även under höjd beredskap.

Redovisning

Strålsäkerhetsmyndigheten och Svenska kraftnät ska löpande informera Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) om hur arbetet fortskrider.

Respektive myndighet ska redovisa sina underlag till Strålsäkerhetsmyndigheten som ska ansvara för att samordna arbetet och lämna en samlad redovisning till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet). Om myndigheterna gör olika bedömningar, ska detta redovisas och grunden för de olika bedömningarna ska tydliggöras. Uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2026.

Bakgrund

Enligt den energipolitiska inriktningspropositionen (prop. 2023/2024:105) bidrar kärnkraft med planerbarhet till elsystemet. Enligt totalförsvarspropositionen (prop. 2024/25:34) behövs tydliga rättsliga förutsättningar för drift av kärnkraft och andra energianläggningar vid höjd beredskap. Det behöver finnas förutsättningar för kärnkraftreaktorer att producera el även under höjd beredskap, vilket saknas i nuvarande reglering. I lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet och lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor med tillhörande förordningar saknas till exempel bestämmelser om drift av kärnkraftverk under höjd beredskap.

I nuvarande reglering finns inte heller någon utpekad funktion som har ansvaret för att väga samhällets behov av el mot affärsmässiga och säkerhetsmässiga risker med att driva kärnkraftverk under höjd beredskap.

Drift av kärnkraftverk under höjd beredskap berör flera myndigheters ansvarsområden, eftersom totalförsvarets behov av el behöver vägas mot strålsäkerhet. Flera möjliga scenarier som kan inträffa vid höjd beredskap behöver analyseras. Det kan handla om att tillståndshavarna vill göra avsteg från säkerhetstekniska driftförutsättningar (STF) eller att tillståndshavarna av olika anledningar inte anser sig ha rätt förutsättningar för att driva anläggningen vidare, även om det finns behov av att kärnkraftverket fortsatt producerar el.

För att Strålsäkerhetsmyndigheten ska kunna värdera vilka avsteg från STF som kan vara acceptabla under höjd beredskap behöver även de tekniska förutsättningarna i elsystemet beaktas. Under höjd beredskap kan det vara en större risk för fler och mer omfattande störningar i elsystemet än normalt, vilket kan påverka förutsättningarna för säker drift av kärnkraftverken. Utan fortsatt drift av kärnkraftverken påverkas förutsättningarna för elsystemet i övrigt både vad gäller elenergi och systemdriftförhållanden.

Elförsörjning är en av de viktigaste samhällsfunktionerna. Samtidigt finns det kopplingar mellan elförsörjning och andra delar av energiförsörjningen. Exempelvis behövs elförsörjningen för en fungerande drivmedelsförsörjning. Drivmedelsförsörjningen är samtidigt nödvändig för reservkraft i hela samhället, inklusive för elförsörjningen, däribland för kärnkraftverkens reservkraft. Elpriset påverkas kraftigt av en ansträngd och osäker försörjningssituation. Hur elpriset kan komma att se ut vid höjd beredskap är inte föremål för detta uppdrag, men kan påverka incitamenten att driva produktionsanläggningar. Arbetet med att skapa förutsättningar för drift av kärnkraftverk vid höjd beredskap berör således hela beredskapssektorn energiförsörjning.

På regeringens vägnar

Romina Pourmokhtari

Elisabeth Tengborn

Kopia till

Försvarsdepartementet/EMF, ESS, ETU

Finansdepartementet/BA, SFÖ

Klimat- och näringslivsdepartementet/BK, E, ME, RS

Energimarknadsinspektionen

Försvarsmakten

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Statens energimyndighet